

OKRUHY A POJMY

Definice literatury: pragmatická, deskriptivní, normativní.

Charakteristické znaky literatury podle normativní definice: fikcionalita, dodržování estetických formálních principů, literární svoboda, polysémie

Mimésis a poiésis

Triviální a umělecká literatura

Literární kánon

Literární text jako komunikační akt

Dělení literární vědy – více možných pohledů:

- práce s textem (hermeneutika, interpretace), literární historie, ediční filologie, (literární kritika)

- literární kritika, literární historie, literární teorie

- metodologie, teorie literatury, literární historie, poetika, literární kritika

Žánrová klasifikace literatury: literární druhy, žánry, subžánry, žánrové oblasti (literární subsystemy); genologie

Dichotomické a trichotomické dělení literárních druhů, „triády“: klasická (epika, lyrika, drama), moderní (próza, poezie, drama)

Žánrový kód

Vývojové změny literárních žánrů v rámci druhu: divergentní a konvergentní tendence

Žánry a hybridizace

Styl, jeho definice

Funkční styly (hovorový, publicistický, odborný, umělecký)

Styl nadindividuální, individuální, textový

Styl podle autorského postoje, podle vztahu slov k předmětu a vzájemných vztahů mezi slovy, styl nízký a vysoký

Antické dělení stylů: gravis, mediocris, humilis

Drama a jeho základní žánry

Dramatické jednoty (děje, místa, času)

Klasická kompozice dramatu (expoze, kolize, krize, peripetie, katastrofa)

Próza, její dělení a základní žánry umělecké prózy (v moderních literaturách)

Počátky prózy v antice – žánrová specifika (odborná, funkčně praktická)

Základní složky významové výstavby literárního (především prozaického) díla: téma a motiv, postava, děj, prostředí (chronotop), vypravěč

Kompoziční, realistická a estetická práce s motivy

Kompozice, tektonika textu

Fabule a syžet, žánry syžetové a nesyžetové

Postavy:

Přímá a nepřímá charakteristika postav

Přímá, nevlastní přímá, polopřímá, nepřímá, smíšená řeč

Vnitřní monolog

Idealizace a typizace postav

Děj a motivace: fantastická (poetická), realistická, oslabená

Děj jednoduchý a děj složitý, digrese

Čas vypravěče a čas fabulární

Vypravěč a vypravěčská perspektiva, naratologie, diégéze

Homodiegetický, heterodiegetický, autodiegetický vypravěč

Extradiegetická a intradiegetická rovina

Autorský, personální, přímý vypravěč, „oko kamery“

Zjevný a skrytý, vševědoucí, spolehlivý a nespolehlivý vypravěč

Pásmo postav a pásmo vypravěče

Poezie

Významotvornost verše

Teorie verše, prozódie, rytmus, metrický impuls

Základní prozodické systémy: verš tónický, sylabický, sylabotónický, časoměrný, volný verš

Základní stopy: jamb, trochej, daktyl, spondej, anapest, tribrach, dibrach (pyrichij), amfibrach

Stopy vzestupné a sestupné

Těžká (teze) a lehká (arze) doba

Cézura a diereze

Katalektické a akatalektické zakončení

Logaedická řada

Některé typy veršů (daktylský hexamet, elegické distichon, jambický trimetr, alexandrín, blankvers, politický verš)

Rým, asonance, konsonance

Rým gramatický a kmenový, koncový a vnitřní

Rým sdružený, střídavý, obkročný, tirádový

Stylistické ozdoby – figury a tropy (ornatus facilis, ornatus difficilis)

Figury

- vzniklé hromaděním: rým, aliterace, paronomázie a figura etymologica, polyptoton, epizeuxis, anafora, epifora, epanastrofa, paralelismus a antiteze, chiasmus, pleonasmus, tautologie, amplifikace (gradace) – klimax a antiklimax

- syntaktické: enallagé, hyperbaton, asyndeton, polysyndeton, parenteze, hendiadys, zeugma, elipsa

Tropy

Metafora: personifikace, synestézie

Metonymie: synekdocha, hyperbola, litotes, eufemismus, perifráze, ironie

Symbol a alegorie

Epiteton versus kvalifikující přívlastek, epiteton constans, epiteton ornans, oxymóron

Některé literárněteoretické školy a jejich zásady

pozitivismus, ruský formalismus, strukturalismus, marxistická literární teorie, new criticism,

fenomenologická literární teorie, psychoanalytická literární teorie a archetypální kritika,

poststrukturalismus a dekonstrukce, feministická literární teorie